

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1

Guidelines for promoting learning management of school administrators in schools for disabilities under the Office of Special Education Bureau, Group 1

เกียรติศักดิ์ เชื้อยงดี¹, สาโรจน์ เป่าวงศากุล²

Kiattisuk Siangchee¹, Saroch Pauwongsakul²

¹⁻²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹⁻²Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand.

Corresponding author: Email: Siangchee611250@gmail.com

(Received: June 4, 2026; Revised: June 20, 2026; Accepted: June 24, 2026)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู และพนักงานราชการ จำนวน 194 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.00 และมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 และประเด็นการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมงานการแนะแนว กีฬา และกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร และด้านการส่งเสริมงานนิเทศและประเมินผลการจัดการศึกษา 2) แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับระบบประกันคุณภาพภายใน 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็ง 4) ด้านการส่งเสริมงานการแนะแนว กีฬา และงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบแนะแนวที่ตอบสนองต่อศักยภาพ 5) ด้านการส่งเสริมงานนิเทศและประเมินผลการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้; ผู้บริหารสถานศึกษา; โรงเรียนเฉพาะความพิการ

Abstract

This research aimed to: examine the learning management of school administrators in Schools for Disabilities, and develop guidelines for promoting learning management. The sample consisted of 194 government teachers and government employees selected through simple random sampling. Additionally, 8 key informants were purposively selected for a focus group discussion. The research instruments included a five-point Likert-scale questionnaire with a content validity index of 1.00 and a reliability

coefficient of 0.95, together with focus group discussion protocols. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that: 1) Learning management of school administrators in Schools for Disabilities was overall at a high level. Ranked from highest to lowest mean scores, the dimensions were: promotion of guidance, sports, and student affairs; promotion and development of educational standards and quality assurance; promotion and development of educational quality; promotion and development of curriculum; and promotion of supervision and evaluation of educational management. 2) The guidelines for promoting learning management included: (2.1) continuously developing teachers and educational personnel alongside strengthening internal quality assurance; (2.2) improving curricula to align with learners' potential and special educational needs; (2.3) enhancing the effectiveness and sustainability of the internal quality assurance system; (2.4) developing guidance services that respond to learners' potential, interests, and individual needs; and (2.5) establishing an effective and continuous internal supervision system to improve educational management and learning outcomes.

Keywords: Learning Management; School Administrators; Schools for Disabilities

1. บทนำ

นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 โดยข้อ 6 การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ประกอบด้วย พัฒน่องค์ความรู้ เจตคติและทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และสร้างเครือข่ายบูรณาการความร่วมมือช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระหว่างสถานศึกษากับทีมสหวิชาชีพ รวมถึงนิเทศ กำกับ ติดตาม โดยร่วมมือกับเครือข่ายในทุกภาคส่วน และข้อ 10 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย พัฒนาผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรส่วนกลาง ให้เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ นำนโยบายสู่การปฏิบัติ และมีทักษะในการบริหาร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่ต้องมีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในแนวทางการศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดนโยบายของสถานศึกษา การนำการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน (กานดา พานทอง, 2556) อีกทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำยอดเยี่ยมปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนากระบวนการทศวรรษใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กรขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ ๆ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์อย่างเพียงพอ ให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ปรับเปลี่ยนวิธีสอนของครูให้มีเทคนิคใหม่ ๆ พัฒนาหลักสูตร ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต (ศศิธรา แพงไทย, 2559)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2561) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีขอบข่ายในการดูแลสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ 2) โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ และ 3) โรงเรียน

เฉพาะความพิการ ปัจจุบันเด็กที่มีความต้องการพิการมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากปัจจัยหลากหลายประการ เช่น พันธุกรรม สภาพแวดล้อม เป็นต้น ซึ่ง โรงเรียนเฉพาะความพิการ มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับคนพิการวัยเรียน มุ่งเน้นการจัดการศึกษา เพื่อการมีงานทำ เครือข่ายโรงเรียนเฉพาะความพิการประกอบด้วย 4 เครือข่าย ได้แก่ 1) เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 2) เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 3) เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ 4) เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ในปี พ.ศ. 2567 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2567) มีเด็กพิการที่เข้ารับการศึกษารวมในโรงเรียนเฉพาะความพิการทั่วประเทศ จำนวน 12,689 คน จะเห็นได้ว่าเด็กพิการในโรงเรียนเฉพาะความพิการมีจำนวนมาก และมีแนวโน้มเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะเพิ่มจำนวนสูงขึ้นในทุก ๆ ปี

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพครูและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเฉพาะความพิการให้มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความ มีนักวิชาการ ฮอลล์ลิงเกอร์ (Hallinger, 2011) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาหลักสูตร และการกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ลีธวูด และคณะ (Leithwood and et al, 2020) พบว่า ภาวะผู้นำทางการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้วอลดรอน และแม็คเลสกี (Waldron & McLeskey, 2010) ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีการบริหารจัดการที่มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ฮอลล์ลิงเกอร์ (Hallinger, 2011) อธิบายว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร และการกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ลีธวูด และคณะ (Leithwood and et al, 2020) ที่พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนผ่านการสนับสนุนครูและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ วอลดรอน และแม็คเลสกี (Waldron & McLeskey, 2010) พบว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ มักมีผู้บริหารที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยของนักวิชาการต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ผ่านการกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครู และการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยดำเนินการใน 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 และระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและพนักงานราชการ ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 จำนวน 389 คน จากสถานศึกษา จำนวน 8 แห่ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 194 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางของ (Krejcie & Morgan, 1970) และโดยการใช้การสุ่มอย่างง่าย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 จำนวน 1 คน รองประธานคณะกรรมการกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 จำนวน 3 คน และครูผู้สอนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 จำนวน 3 คน

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแนวคำถามการสนทนากลุ่ม โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ และแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เพื่อศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ส่วนแนวคำถามการสนทนากลุ่มครอบคลุมประเด็นการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร ด้านการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการส่งเสริมงานการแนะแนว กีฬา และงานกิจกรรมนักเรียน และด้านการส่งเสริมงานนิเทศและประเมินผลการจัดการศึกษา คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 จำนวน 30 ข้อ จากนั้นนำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เพื่อประสานงานกับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 และดำเนินการติดตามการตอบแบบสอบถามทางโทรศัพท์เป็นระยะ โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 194 ชุด กำหนดระยะเวลาตอบกลับ 7-15 วัน และได้รับคืนครบทั้ง 194 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

4. ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ โดยภาพรวม

การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	4.46	0.51	มาก
2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร	4.44	0.53	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา	4.47	0.51	มาก
4. ด้านการส่งเสริมงานการแนะแนว กีฬา และงานกิจการนักเรียน	4.48	0.52	มาก
5. ด้านการส่งเสริมงานนิเทศและประเมินผลการจัดการศึกษา	4.32	0.40	มาก
รวมเฉลี่ย	4.44	0.43	มาก

ผลการวิจัย พบว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมงานการแนะแนว กีฬา และงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.47$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.46$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.44$) และด้านการส่งเสริมงานนิเทศและประเมินผลการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

2. ผลการวิจัยระยะที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1

2.1 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ มีดังนี้

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (professional learning community: PLC) และระบบนิเทศภายใน

2.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับศักยภาพและประเภทความพิการของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ พร้อมทั้งใช้สื่อ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานทางการแพทย์ มหาวิทยาลัย ชุมชน และภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน รวมถึงร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาให้ชัดเจน เป็นสากล และสามารถนำไปใช้ได้จริง

2.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ มีดังนี้

2.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับศักยภาพ ประเภท และระดับความพิการของผู้เรียน โดยยึดหลักการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (individualized education program: IEP) เน้นการพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และทักษะสังคม

2.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ และชุมชน ในการออกแบบและปรับปรุงหลักสูตร

2.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบติดตามและประเมินผลหลักสูตรทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาและความต้องการของท้องถิ่น รวมถึงส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาผู้เรียน

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ มีดังนี้

2.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดระบบประกันคุณภาพภายในให้มีความเข้มแข็ง โดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานชาติและการศึกษาพิเศษ จัดตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม และประเมินผล

2.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการรวบรวม วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมถึงผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก

2.3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประเมินและพัฒนาคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านการประกันคุณภาพให้แก่ครู และบุคลากร

2.4. ด้านการส่งเสริมงานการแนะแนว กีฬา และงานกิจการนักเรียน ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ มีดังนี้

2.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมระบบงานแนะแนวที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยใช้ข้อมูลการประเมินรายบุคคลในการวางแผนการเรียน การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต

2.4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการ และกิจการนักเรียน ในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละประเภทความพิการ เพื่อพัฒนาสุขภาพกาย จิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคม

2.4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการบูรณาการกิจกรรมแนะแนว กีฬา และกิจการนักเรียน เข้ากับการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

2.5 ด้านการส่งเสริมงานนิเทศและประเมินผลการจัดการศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ มีดังนี้

2.5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง โดยจัดทำแผนการนิเทศที่ครอบคลุมทุกด้าน

2.5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการออกแบบระบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนที่มีความพิการ โดยกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดที่สะท้อนพัฒนาการรอบด้าน

2.5.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการนำผลการนิเทศและการประเมินทุกด้านมาใช้ในการวิเคราะห์ และปรับปรุงหลักสูตร วิธีการสอน และสื่อการเรียนรู้ รวมถึงวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะต่อไป

5. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์มีการวิจัย ดังนี้

1. การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย วางแผน และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบท ความแตกต่างและความต้องการของผู้เรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทั้งด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร ด้านการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนางานการแนะแนว กีฬา และงานกิจการนักเรียน และด้านการส่งเสริมงานนิเทศ

และประเมินผลการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮอลล์ลิงเกอร์ (Hallinger, 2011) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำทางวิชาการ การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และการกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอน จะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วอลดรอน และแม็คเลสกี (Waldron & McLeskey, 2010) ที่พบว่าโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มักมีผู้บริหารที่สนับสนุนการพัฒนาครู การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน และการใช้ระบบประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ จากกรณีศึกษา กลุ่ม ได้อธิบายเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (professional learning community: PLC) และระบบนิเทศภายในควบคู่กับระบบประกันคุณภาพภายในทั้งนี้ การติดตาม ประเมินผล และการนำข้อมูลย้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดูโฟร์ (DuFour, 2004) ที่เสนอว่าโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของครูผ่านกระบวนการ PLC และการใช้ข้อมูลผลการปฏิบัติงานในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครูและคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับศักยภาพ ประเภท และระดับความพิการของผู้เรียน โดยยึดหลักการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (individualized education program: IEP) เป็นสำคัญ ทั้งนี้ การเน้นพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และทักษะสังคม รวมถึงการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ช่วยเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมิธ (Smith, 2007) ที่กล่าวว่า การจัดหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ทักษะชีวิต และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างอิสระในสังคม

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดระบบประกันคุณภาพภายในให้มีความเข้มแข็ง โดยกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานชาติและการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้ การจัดตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม และประเมินผล รวมถึงการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความพิการ ช่วยให้การดำเนินงานมีความชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแม็คเบธ (MacBeath, 2006) ที่เสนอว่า การประกันคุณภาพภายในและการประเมินตนเองของสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษาควรมีระบบติดตาม ตรวจสอบ และใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการส่งเสริมงานการแนะแนว กีฬา และงานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมระบบงานแนะแนวที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้ข้อมูลการประเมินในการวางแผนด้านการเรียน อาชีพ และการดำรงชีวิต ทั้งนี้ การจัดบริการให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยาแก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง รวมถึงการแนะแนวการศึกษาต่อและอาชีพ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวางแผนอนาคตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคลาร์ก และ แพตตัน (Clark & Patton, 1997) ที่พบว่า การวางแผนการเปลี่ยนผ่านและการแนะแนวที่คำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียนที่มีความพิการเป็นรายบุคคล มีส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษา อาชีพ และการดำรงชีวิตอิสระในอนาคต

2.5 ด้านการส่งเสริมงานนิเทศและประเมินผลการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำแผนนิเทศที่ครอบคลุมและเน้นการนิเทศเพื่อพัฒนา พร้อมใช้กระบวนการแบบกัลยาณมิตร ทั้งนี้ การจัดทีมครูนิเทศที่มีความเชี่ยวชาญและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (professional learning community: PLC) ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกริลแมนและคณะ (Glickman et al., 2018) ที่เสนอว่า การนิเทศทางการศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านความร่วมมือ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ 1 อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ด้านการส่งเสริมงานนิเทศและประเมินผลการจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบนิเทศภายในและการประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีความเข้มแข็งและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น โดยจัดทำแผนนิเทศที่ชัดเจน ส่งเสริมการนิเทศแบบกัลยาณมิตร และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ตลอดจนใช้ผลการนิเทศและการประเมินเป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลลัพธ์ทางการศึกษาของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน การเสริมสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน การพัฒนางานแนะแนวและกิจการนักเรียน ตลอดจนการยกระดับระบบนิเทศและประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการเพิ่มเติม เช่น ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำจิตัล สมรรถนะผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังโรงเรียนเฉพาะความพิการในสังกัดหรือภูมิภาคอื่น รวมทั้งใช้การวิจัยแบบผสมผสานหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนที่มีความพิการ และสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. สรุปองค์ความรู้ใหม่

ความรู้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1 ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ คือ “รูปแบบการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ (SPED LEAD Model)” ที่บูรณาการภาวะผู้นำเชิงวิทัศน์กับการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การใช้ข้อมูลเป็นฐาน และการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เข้าถึงได้ และยั่งยืน อันเป็นกลไกสำคัญ

ในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนพิการและยกระดับมาตรฐานโรงเรียนเฉพาะความพิการในสังกัดให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม ดังแผนภาพที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ

8. เอกสารอ้างอิง

- กานดา พานทอง. (2556). *การเรียนการสอน*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศศิธรดา แพงไทย. (2559). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 6(1), 7-11.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CAS>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 และนโยบายระยะเร่งด่วน (quick win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2561). *คู่มือสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาระบบบริหารการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2567). *ระบบสารสนเทศ*. ค้นจากhttp://www.specialset.bopp.go.th/set_index/index.php/person/deform
- Clark, G. M., & Patton, J. R. (1997). *Transition planning inventory*. PRO-ED.
- DuFour, R. (2004). What is a “professional learning community”? *Educational Leadership*, 61(8), 6–11.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2018). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach (10th ed.)*. Pearson.

- Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research. *Journal of Educational Administration*, 49(2), 125–142. <https://doi.org/10.1108/09578231111116699>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
<https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2010.10.001>
- Leith wood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management*, 40(1), 5–22. <https://doi.org/10.1080/13632434.2019.1596077>
- MacBeath, J. (2006). *School inspection and self-evaluation: Working with the new relationship*. Routledge.
- Smith, D. D. (2007). *Introduction to special education: Making a difference (6th ed.)*. Pearson Education.
- Waldron, N. L., & McLeskey, J. (2010). Establishing a collaborative school culture through comprehensive school reform. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 20(1), 58–74.
<https://doi.org/10.1080/10474410903535364>